

Checklista

Ska barnet placeras i skyddat boende?

Bedömning enligt lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende

Om våra checklistor

JP Infonets checklistor är ett praktiskt stöd som hjälper dig att gå metodiskt till väga och inte glömma viktiga moment i bedömningen. De ersätter inte på något sätt läsningen av aktuella lagar och andra författningar i fulltext samt förarbeten och rättspraxis. Komplexa fall kräver ett mera komplext tankesätt än vad en checklista kan redogöra för.

STEG 1: Gäller det någon under 18 år?

Det är endast barn som omfattas av lagen. Med barn avses varje människa under 18 år (se 2 kap. 1 § lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende).

Är barnet under 18 år?

JA → [Gå vidare till steg 2.](#)

NEJ → Om ungdomen är äldre än 18 år och behöver skyddat boende kan han eller hon beviljas insatsen enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453), SoL.

STEG 2: Har en vårdnadshavare beviljats skyddat boende?

3 kap. 1 § lagen om placering av barn i skyddat boende

”Om en vårdnadshavare beviljas skyddat boende enligt socialtjänstlagen (2001:453) och det finns en direkt eller indirekt risk för att barnets säkerhet äventyras eller hälsa skadas, får även barnet beviljas en sådan insats för placering tillsammans med vårdnadshavaren, trots att det inte finns samtycke från den andra vårdnadshavaren.”

Ett barn ska alltid placeras tillsammans med en vuxen vårdnadshavare som har beviljats insatsen för egen del enligt socialtjänstlagen. Vårdnadshavaren ska till följd av hot, våld eller andra övergrepp bedömas vara i behov av ett skyddat boende enligt 4 kap. 1 § och 6 kap. 1 a § SoL.

- **Har en vårdnadshavare beviljats skyddat boende?**

JA → [Gå vidare till steg 3.](#)

NEJ → Barn utan medföljande vårdnadshavare bör få vård i annan placeringsform. Se över vilken insats som kan vara aktuell.

STEG 3: Finns det en direkt eller indirekt risk för att barnets säkerhet äventyras eller för att barnets hälsa skadas?

För att insatsen ska kunna beslutas om krävs att det finns en *direkt* eller *indirekt risk* för att *barnets säkerhet äventyras eller hälsa skadas* (se 3 kap. 1 § lagen om placering av barn i skyddat boende). En bedömning ska göras av om stöd och skydd i skyddat boende är nödvändigt för att skydda barnet. Prövningen av om det finns risk för barnets säkerhet och hälsa ska göras utifrån förhållandena i varje enskilt fall.

Om riskbedömningen

Riskbedömningen ska göras baserat på uppgifterna som kommit fram i nämndens utredning enligt 11 kap. 2 § SoL. Uppgifter som bör beaktas är vårdnadshavarnas, och om det är möjligt, barnets berättelse om vad som skett, samt uppgifter om barnet från exempelvis skola, förskola och hälso- och sjukvård. Även Polismyndigheten kan ha relevanta uppgifter.

Nämnden får höra barn oavsett ålder utan vårdnadshavarens samtycke och utan att vårdnadshavaren är närvarande (se 11 kap. 10 § tredje stycket SoL). Det gäller dock enbart i de situationer då nämnden inlett utredning om bland annat barnets behov av skydd eller stöd. Barnets åsikter och inställning ska ges betydelse i förhållande till hans eller hennes ålder och mognad (se 11 kap. 10 § SoL och 2 kap. 2 § andra stycket lagen om placering av barn i skyddat boende). Vid bedömningen av barnets berättelse kan det finnas skäl att beakta att barnet kan hamna i en lojalitetskonflikt gentemot föräldrarna.

Direkt risk

Omständigheter som talar för att det finns en *direkt risk* är:

- Barnet har utsatts för våld
- Barnet har bevittnat våld
- Barnet har på annat sätt upplevt konsekvenserna av våld mot en förälder, till exempel genom att föräldern har skador eller är rädd, möblemang är sönderslaget eller liknande.

I riskbedömningen bör nämnden väga in barnets upplevelser av våldet och konsekvenserna för barnet att bevittna eller utsättas för våld och vilka konsekvenser det skulle kunna få för barnets hälsa eller säkerhet om insatsen inte kommer till stånd. Det kan exempelvis handla om situationer när barnet annars får bo kvar hos vårdnadshavaren som samtidigt är misstänkt för våld och att barnet därmed skulle riskera att utsättas för fysiskt eller psykiskt våld eller att det annars till följd av barnets upplevelse av att ha bevittnat våld eller att ha upplevt konsekvenser av våld skulle innebära en psykisk belastning för barnet att bo hos den vårdnadshavaren.

Indirekt risk

Med *indirekt risk* avses att när en vårdnadshavare bedöms ha ett behov av skydd och därmed beviljas skyddat boende så har minderåriga barn som bor tillsammans med den skyddsökande vårdnadshavaren i regel också ett sådant skyddsbehov. En prövning av om det finns risk för barnets säkerhet eller hälsa måste dock alltid göras utifrån förhållandena i varje enskilt fall.

- **Finns det en direkt eller indirekt risk?**

JA, det finns en direkt eller indirekt risk. → [Gå vidare till steg 4.](#)

NEJ, det finns varken en direkt eller indirekt risk för att barnets säkerhet äventyras eller för att barnets hälsa skadas → Gå inte vidare med ärendet enligt lagen om placering av barn i skyddat boende.

STEG 4: Saknas samtycke från vårdnadshavaren som inte placeras med barnet?

För att kunna bevilja insatsen krävs även att det *inte finns samtycke* från den vårdnadshavare som barnet inte placeras med (se 3 kap. 1 § lagen om placering av barn i skyddat boende).

Bedömning:

Bedömning av om samtycke saknas från den vårdnadshavare som inte placeras tillsammans med barnet får avgöras *i varje enskilt fall*.

Samtycke kan anses saknas om:

- Vårdnadshavaren klart har uttryckt att han eller hon inte samtycker.
- Det finns grundad anledning att anta att det lämnade samtycket inte är allvarligt menat.
- Det finns grundad anledning att anta att samtycket kan komma att återkallas.

Det kan handla om att vårdnadshavaren tidigare har avbrutit socialtjänstinsatser som har haft syftet att stödja vårdnadshavaren eller barnet, eller inte har respekterat tidigare åtgärder som vidtagits för att skydda barnet eller den andra vårdnadshavaren, såsom till exempel socialtjänstinsatser eller kontaktförbud. Det kan även röra sig om fall där vårdnadshavaren inte uttryckligen har tagit ställning men där det med hänsyn till aktuella och konkreta omständigheter kan antas att vårdnadshavaren inte har för avsikt att respektera besluten avseende barnet och den andra vårdnadshavaren.

I det akuta skedet kan det finnas svårigheter med att efterfråga samtycke från den andra vårdnadshavaren.

- **Saknas samtycke från vårdnadshavaren som inte placeras med barnet?**

JA, vårdnadshavaren samtycker inte. → [Gå vidare till steg 5.](#)

NEJ, vårdnadshavaren samtycker → Gå inte vidare med ärendet enligt lagen om placering av barn i skyddat boende. Se om barnet i stället kan beviljas insatsen enligt SoL (se 6 kap. 6 d § och 4 kap. 1 § SoL).

STEG 5: Är den vårdnadshavare som barnet placeras med myndig och samtycker till insatsen?

3 kap. 2 § lagen om placering av barn i skyddat boende

”Insatsen får beviljas endast om den vårdnadshavare som barnet placeras med är myndig och samtycker till insatsen.”

Vårdnadshavaren barnet placeras tillsammans med måste samtycka till insatsen. Om vårdnadshavaren återtar sitt samtycke eller avslutar sin vistelse i det skyddade boendet finns det inte längre grund för insatsen för barnet. I ett sådant fall kan nämnden behöva överväga om det finns behov av att besluta om ett omedelbart omhändertagande enligt 6 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU.

Det krävs även att vårdnadshavaren är vuxen, det vill säga 18 år eller äldre. Minderåriga vårdnadshavare med behov av en insats bör i stället tas emot i någon av placeringsformerna för barn.

Notera att det inte krävs att barnet samtycker till insatsen. Även barn som har fyllt 15 år kan beviljas skyddat boende utan sitt samtycke. Socialnämnden ska dock lyssna på barnets åsikter och undersöka om det kan finnas andra lösningar i fråga om boende som garanterar barnets trygghet och säkerhet om barnet inte vill vara i ett skyddat boende.

- **Är vårdnadshavaren som barnet placeras med myndig och samtycker till insatsen?**

JA, vårdnadshavaren samtycker. → Gå vidare med ärendet.

NEJ, samtycke saknas eller vårdnadshavaren är inte myndig. → Gå inte vidare med ärendet enligt lagen om placering av barn i skyddat boende.

STEG 6: Har barnets bästa beaktats?

Vid beslut enligt lagen om placering av barn i skyddat boende ska det som är bäst för barnet vara avgörande (se 2 kap. 1 § lagen om placering av barn i skyddat boende).

Kontrollera att barnets bästa är dokumenterat i utredning och ansökan till förvaltningsrätten.

STEG 7: Är en omedelbar insats nödvändig?

Om ni kommer fram till att:

- Det kan antas att förutsättningarna för skyddat boende enligt 3 kap. 1 § lagen om placering av barn i skyddat boende är uppfyllda, det vill säga det kan antas att barnet är i behov av skyddat boende, och,
- Insatsen inte kan avvaktas med hänsyn till risken för att barnets säkerhet äventyras eller hälsa skadas.

→ ska ett beslut om omedelbar insats fattas. Se 4 kap. 1 § lagen om placering av barn i skyddat boende.